

**Wyrok z dnia 17 grudnia 1996 r.
II UKN 30/96**

Warunkiem uzyskania świadczenia z tytułu wypadku, który pozostawał w związku z działalnością gospodarczą, jest prowadzenie jej na terenie Polski. Nie ma natomiast znaczenia to, że wypadek nastąpił poza granicami kraju.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Maria Mańkowska (sprawozdawca), Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Iwony Kaszczyszyn, po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 1996 r. sprawy z wniosku Anny G. i nieletnich dzieci przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w G.W. o rentę rodzinną wypadkową, na skutek kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze z dnia 30 października 1995 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w G.W. z dnia 31 sierpnia 1995 r. [...] i przyznał Annie G. i jej dzieciom Jakubowi i Michałowi Antoniemu G. rentę rodzinną wypadkową od dnia 1 maja 1995 roku.

U z a s a d n i e n i e

Wnioskodawczyni Anna G., pobierająca rentę rodzinną po zmarłym mężu Dariuszu G., zgłosiła wniosek o rentę rodzinną wypadkową. Zespół powołany przez organ rentowy w celu zbadania okoliczności i przyczyn wypadku ustalił w protokole [...], że wypadek, któremu uległ mąż wnioskodawczyni w dniu 4 kwietnia 1995 r. w Niemczech, był śmiertelnym wypadkiem przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Decyzją z dnia 31 sierpnia 1995 r. organ rentowy odmówił wnioskodawczyni i jej dzieciom prawa do renty rodzinnej wypadkowej po zmarłym mężu i ojcu, ponieważ wypadek miał miejsce poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni odwołała się do Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze domagając się zmiany decyzji i podniosła, iż wypadek jej męża miał miejsce poza granicami Polski, lecz był związany z rodzajem prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, polegającej na dokonywaniu stałych transakcji handlowych w Niemczech.

Wyrokiem z dnia 30 października 1995 r. Sąd Wojewódzki oddalił odwołanie. Uzasadnienie wyroku nie zostało sporządzone, bowiem wnioskodawczyni nie wystąpiła z takim żądaniem ani też nie wniosła od niego rewizji.

Powyższy wyrok zaskarżył w drodze kasacji Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr

43, poz 189) zarzucając rażące naruszenie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 144 ze zm.) w związku z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (Dz. U. z 1989 r., Nr 46, poz. 250 ze zm.), art. 477¹⁴ § 2 KPC, a także naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przyznanie wnioskodawczyni i jej dzieciom renty rodzinnej wypadkowej.

Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, że Sąd Wojewódzki dokonał błędnej interpretacji art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. łącząc uzyskanie świadczenia z tytułu wypadku z jego związkiem z miejscem wypadku zamiast z miejscem prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna, bowiem organ rentowy i Sąd Wojewódzki, dzielając stanowisko organu rentowego, błędnie przyjęły, że wnioskodawczyni i jej dzieciom nie przysługuje prawo do renty rodzinnej wypadkowej z uwagi na to że wypadek męża wnioskodawczyni miał miejsce poza obszarem Polski. Art. 3 ust. 1 powołanej ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. takiego ograniczenia nie zawiera, a jedynie stwierdza, że świadczenia określone ustawą przysługują z tytułu wypadków powstałych w związku z zatrudnieniem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Bezsporne jest, że miejscem wykonywania działalności gospodarczej, jaką prowadził mąż wnioskodawczyni, był G.W. Działalność ta dotyczyła handlu artykułami pochodzenia krajowego i zagranicznego branży spożywczej i przemysłowej, mąż wnioskodawczyni utrzymywał stałe kontakty handlowe w Niemczech i w dniu wypadku miał umówione spotkanie w celach handlowych na terenie Niemiec. Potwierdza to oświadczenie zamieszkałej w Berlinie Teresy D., które znajduje się w aktach organu rentowego [...].

Sąd Najwyższy uznał, że Sąd Wojewódzki z rażącym naruszeniem art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. oraz art. 477¹⁴ § 2 KPC oddalił odwołanie wnioskodawczyni od sprzecznej z prawem decyzji organu rentowego. Organ ten uznał wypadek męża wnioskodawczyni za wypadek przy prowadzeniu działalności gospodarczej, ale nieprawidłowo przyjął, że art. 3 ust. 1 omawianej ustawy nie pozwala przyznać prawa do renty rodzinnej wypadkowej dlatego, iż wypadek miał miejsce poza obszarem kraju.

Prawo wnioskodawczyni i jej dzieci do renty rodzinnej wynika z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r., Nr 46, poz. 250 ze zm.), który stanowi, że renta rodzinna z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności gospodarczej przysługuje na zasadach i w wysokości określonych przepisami o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Za wypadek, o którym mowa w ust. 1, uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas wykonywania zwykłych czynności wynikających z prowadzenia działalności lub w związku z wykonywaniem takich czynności (art. 10 ust. 2 pkt 1).

Ponieważ wypadek śmiertelny, jakiemu uległ mąż wnioskodawczyni, uznany został za wypadek przy prowadzeniu w Polsce działalności gospodarczej, nie ma zna-

czenia prawnego i nie pozbawia wnioskodawczynie i jej dzieci prawa do renty rodzinnej wypadkowej fakt, iż wypadek miał miejsce za granicą.

Art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 30 poz. 144) określa jedynie wymóg zatrudnienia pracownika na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, co spełniał mąż wnioskodawczynie skoro prowadził działalność gospodarczą w G.W.

Zatem na podstawie art. 26 ust. 1 tej ustawy wnioskodawczynie i jej dzieciom, jako członkom rodziny pracownika, który zmarł wskutek wypadku przy pracy, przysługuje renta rodzinna wypadkowa.

Zaskarżony wyrok narusza również interes Rzeczypospolitej Polskiej, wyrażający się w szczególnej ochronie osób poszkodowanych w wyniku wypadków przy pracy. Z tych też względów kasacja podlegała uwzględnieniu mimo upływu sześciu miesięcy od uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku i na podstawie art. 393¹⁵ KPC Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

=====